

Diabetes in de thuiszorg

Een taak weggelegd voor de thuisverpleegkundige

Auteur: Eveline Leys, Verpleegkundig stafmedewerker Wit-Gele Kruis van Vlaanderen

Diabetes is een wereldwijde chronische aandoening met een impact op het leven en de gezondheid. In België heeft 8% van de bevolking diabetes. Tegen 2030 zou dit aantal oplopen tot 9,6%. Daarom neemt het belang van kwaliteitsvolle diabeteszorg toe.

WAT IS DIABETES?

Diabetes zorgt voor een verstoring van de bloedsuikerspiegel. Deze verstoring ontstaat door insulinedeficiëntie ter hoogte van de pancreas. Die veroorzaakt een verhoogde productie van glucagon. Daardoor is de aanmaak van insuline onvoldoende of heeft ze een verminderde werkzaamheid. Zodra er glucose in de bloedbaan terechtkomt, is er geen tot onvoldoende insuline aanwezig om de glucose in de lichaamscellen binnen te laten. Hierdoor blijft de glucose in hoge concentratie in de bloedbaan circuleren.

TYPES DIABETES

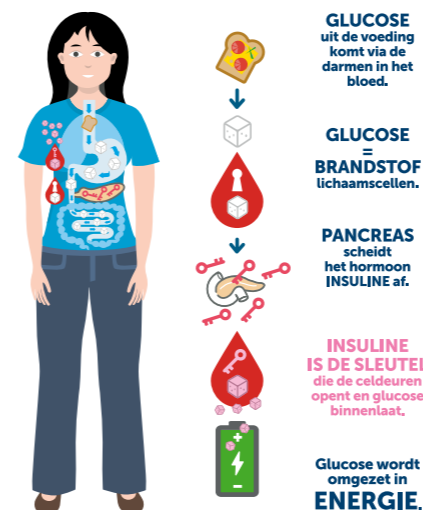
1) Diabetes type 1

Diabetes type 1 is een auto-immuunziekte. Het lichaam valt de eigen lichaamscellen aan waardoor er geen tot onvoldoende insuline wordt aangemaakt. Dit type ontwikkelt zich meestal op jongere leeftijd. Personen die gediagnosticeerd worden, ervaren meestal uitgesproken symptomen op een hele korte tijd. De behandeling van diabetes type 1 bestaat bijna altijd uit dagelijkse insuline-inspuitingen.

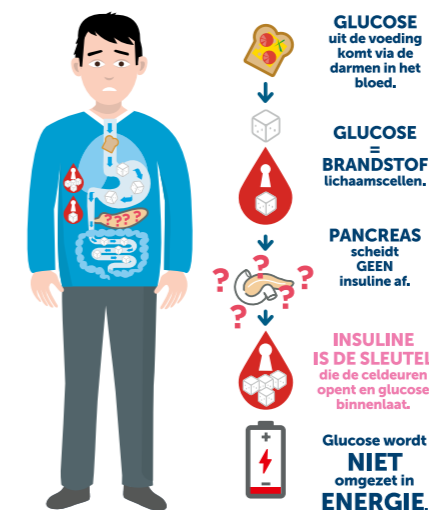
2) Diabetes type 2

Diabetes type 2 is het type dat ontstaat wanneer het lichaam nog insuline aanmaakt maar in onvoldoende mate en met een verminderde werking. Het opsporen en herkennen van type 2 is moeilijker, omdat de symptomen meestal niet uitgesproken en niet onmiddellijk aanwezig zijn. De behandeling bestaat voornamelijk uit levensstijladvies en het innemen van bloedsuikerverlagende medicatie. De toediening van insuline wordt zo lang mogelijk uitgesteld.

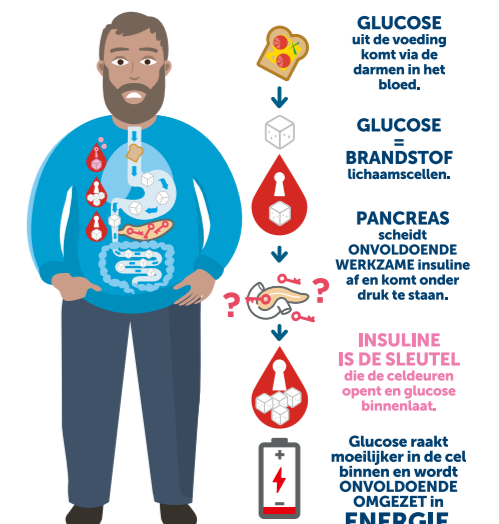
GEEN DIABETES

TYPE 1 DIABETES

TYPE 2 DIABETES

DRIE ZORGSYSTEMEN

1. VOORTRAJECT

Het voortraject of de 'opvolging van een patiënt met diabetes type 2' vervangt de vroegere diabetespas. Het heeft tot doel een betere omkadering te voorzien voor patiënten met diabetes (PMD) type 2. Zij kunnen in dit traject terecht vanaf de diagnose. Een belangrijke voorwaarde is dat deze personen nog niet behandeld worden met insuline of andere injecties. Om aanspraak te kunnen maken op het voortraject mag de diabetesbehandeling dus enkel bestaan uit leefstijladviezen en/of bloedsuikerverlagende orale medicatie.

1.1 Het voortraject aanvragen

De huisarts is het aanspreekpunt om het traject aan te vragen. Hiervoor moet de PMD de diagnose 'diabetes type 2' gekregen hebben en is er een Globaal Medisch Dossier (GMD) aanwezig. De aanvraag voor het voortraject moet jaarlijks verlengd worden.

1.2 Voordelen binnen het voortraject

In het voortraject heeft de PMD recht op extra begeleiding en financiële voordelen. De basisbegeleiding voorziet, op voorschrift van de huisarts, in een tegemoetkoming voor twee sessies van 30 minuten bij een diëtiste en twee sessies van 45 minuten bij een podoloog.

Er is bijkomende begeleiding voor de PMD die aan twee extra criteria voldoen: 15-69 jaar zijn en lijden aan obesitas (BMI >30) en/of arteriële hypertensie. In dat geval heeft de PMD jaarlijks recht op vier educatiesessies waarin een diabeteseducator onder meer informatie verleent over leefstijl, voeding, zelfzorg en het gebruik van medicatie en meetmateriaal.

Helaas is er binnen het voortraject geen wettelijke terugbetaling voorzien voor zelfcontrolemateriaal.

2. ZORGTRAJECT DIABETES TYPE 2 (ZTD)

Het ZTD heeft tot doel de aanpak, behandeling en opvolging van een PMD te organiseren. Daarvoor werken drie partijen samen: patiënt, huisarts en specialist.

In het ZTD kunnen PMD type 2 terecht die behandeld worden met inspuitsbare diabetesmedicatie. Ook als de huidige behandeling met orale medicatie onvoldoende is en een inspuiting wordt overwogen, kan het ZTD opgestart worden.

Om het ZTD te kunnen opstarten, moet de PMD de diagnose 'diabetes type 2' hebben gekregen en een GMD hebben.

2.1 Het ZTD aanvragen

De huisarts vraagt het ZTD aan. Binnen het ZTD wordt een zorgtrajectcontract opgemaakt. Dat contract moet goedgekeurd worden door het ziekenfonds, en ondertekend door de PMD, huisarts en endocrinoloog. Indien de PMD blijft voldoen aan de criteria, wordt het contract jaarlijks automatisch verlengd.

2.2 Voordelen binnen het ZTD

In het ZTD heeft de PMD recht op extra begeleiding en financiële voordelen. De basisbegeleiding voorziet jaarlijks educatiesessies op voorschrift: vijf educatiesessies van 30 minuten en éénmalig vijf bijkomende sessies. De verpleegkundig-diabeteseducator stemt de sessies steeds af op de behoeften van de PMD. Als extra begeleiding heeft de PMD jaarlijks recht op een tegemoetkoming voor twee sessies van 30 minuten bij een diëtiste en twee sessies van 45 minuten bij een podoloog, op voorschrift.

Binnen het ZTD heeft de PMD enkel recht op gratis zelfcontrolemateriaal als de diabetesbehandeling bestaat uit inspuitingen. Tot slot is de PMD verplicht jaarlijks een bezoek te brengen aan de diabetespecialist en twee keer per jaar aan de huisarts.

	VOORTRAJECT	ZORGTRAJECT DIABETES TYPE 2	DIABETESCONVENTIE
BEGELEIDING	educatie indien je voldoet aan de criteria • leeftijd 15-69 jaar • BMI > 30 en/of hoge bloeddruk 4 educatiesessies/jaar gegeven door een diabeteseducator, diëtist, verpleegkundige, apotheek of kinesist	5 educatiesessies/jaar gegeven door een diabeteseducator + 5 extra educatiesessies in jaar van opstart of kalenderjaar daaropvolgend 2x 30 min. bij erkend diëtist 2x 45min. bij erkend podoloog (verhoogd voetrisico)	educaties in het ziekenhuis opvolging in het ziekenhuis door diëtist en verpleegkundige-diabeteseducator 2x 45min. bij erkend podoloog (verhoogd voetrisico)
ZELFCONTROLE-MATERIAAL	geen zelfcontrolemateriaal	bij behandeling met inspuiting(en) bloedglucosemeter/3 jaar 150 strips/6 maand 100 lancetten/6 maand	zelfcontrolemateriaal te verkrijgen via het ziekenhuis
AANVRAAG PROCEDURE	huisarts vraagt dit jaarlijks elektronisch aan	contract te ondertekenen door huisarts, diabetespecialist en patiënt	jaarlijks contract te ondertekenen met de conventie

3. DIABETESCONVENTIE

Dankzij de diabetesconventie kunnen PMD die nood hebben aan een meer specialistische behandeling en opvolging, een beroep doen op multidisciplinaire zorg.

3.1 De diabetesconventie aanvragen

Het ziekenhuis is verantwoordelijk voor de aanvraag in de diabetesconventie. Voorwaarde is dat de PMD een GMD bij de huisarts heeft. De conventie dient jaarlijks door het ziekenhuis verlengd te worden.

3.2 Voordelen binnen de diabetesconventie

In de diabetesconventie heeft de PMD recht op extra begeleiding en financiële voordelen. Het multidisciplinaire diabetesteam van het ziekenhuis coördineert de begeleiding die onder meer uit educatie en opvolging bestaat. De extra [verplichte] opvolging bestaat uit:

een jaarlijks bezoek bij de diabetespecialist, oogonderzoek, onderzoek van de nierfunctie, controle van de zenuwaantasting en een voetonderzoek. Daarnaast heeft de PMD op voorschrift jaarlijks recht op een tegemoetkoming voor twee sessies van 45 minuten bij een podoloog. Via de diabetesconventie van het ziekenhuis heeft hij tot slot ook recht op gratis zelfcontrolemateriaal.

JOUW ROL ALS THUIS-VERPLEEGKUNDIGE

In het voortraject kan je als thuisverpleegkundige het zelfmanagement van de patiënt ondersteunen en een opvolgingsbezoek doen. Wil je een grotere rol op jou nemen in het voortraject en ook in het zorgtraject, dan kan je diabeteseducator worden. Aan de hand van een opleiding aan een hogeschool kan je deze erkenning halen als thuisverpleegkundige.

Referenties

- Diabetes Liga. (2017). Leven met diabetes type 2: Alles over voeding, bewegen, medicatie, controle... Nederland: Borgerhoff & Lambergts nv.*
- Diabetes Liga. (2022). Diabetes: zorgsystemen en voorzieningen. Opgehaald van Diabetes Liga: www.diabetes.be/nl/leven-met-diabetes/behandeling-van-diabetes/zorgsystemen-en-voorzieningen*
- Diabetes Liga. (2022). Gids Diabetes Type 1. Gent: Diabetes Liga.*
- Diabetes Liga. (2022). Leven met diabetes. Opgehaald van Diabetes Liga: www.diabetes.be/nl*
- Wit-Gele Kruis. (2022). Diabetes: voordelen en tegemoetkomingen. Opgehaald van Wit-Gele Kruis: www.witgelekruis.be/praktisch/kosten-en-tegemoetkomingen/voordelen-en-tegemoetkomingen-de-thuiszorg/chronische-zorg/diabetes-voordelen-en*